

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 645
Ημερομ. Κατάθεσης: 3/12/2025



ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΒΑΤΣΙΝΑ
Βουλευτής ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2025

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς:

Την Υπουργό Πολιτισμού

Θέμα: «Προβλήματα από τις επικαλύψεις σε περιοχές κατοίκησης και ζώνες πολιτιστικής κληρονομιάς»

Κυρία Υπουργέ,

Σας καταθέτω ως αναφορά κείμενο άρθρο της ιστοσελίδας [REDACTED] με ημερομηνία 24/11/2025 που αφορά Στην ανάγκη διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και πλούτου της χώρας.

Παρακαλώ, όπως λάβετε υπόψη σας τα αναφερόμενα και προβείτε σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε πολύ άμεσα να αξιολογήσετε το ως άνω κρίσιμο ζήτημα που θα προάγει τη δικαιότερη και με σύννομο τρόπο ρύθμιση του θέματος.

Η Αναφέρουσα Βουλευτής

ΒΑΤΣΙΝΑ ΕΛΕΝΗ

Πανεπιστήμιο Αιγαίου: Εκτός σχεδίου δόμηση, σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά των νησιών

Μια πρωτοποριακή μελέτη του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου αναδεικνύει με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο η διάχυση της δόμησης επηρεάζει τη σχέση των νησιών με τα μνημεία και τις αρχαιολογικές ζώνες τους.

Η έρευνα, που καλύπτει 37 νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, αποτυπώνει με ακρίβεια την έκταση της εκτός σχεδίου δόμησης και εξετάζει τις επικαλύψεις ανάμεσα σε περιοχές κατοίκησης και ζώνες πολιτιστικής προστασίας.

Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τα 15 νησιά των Δωδεκανήσων και τα 33 των Κυκλάδων, με συνολική έκταση 5.286 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό περίπου 400.000 κατοίκους.

Πολιτιστικό αποτύπωμα

Η καταγραφή βασίστηκε στο Αρχαιολογικό Κτηματολόγιο και περιλαμβάνει:

- 40 ιστορικές περιοχές
- 293 αρχαιολογικές ζώνες
- 1.573 μνημεία
- 398 θεσμοθετημένους οικισμούς (159 παραδοσιακούς)

Στις Κυκλάδες εντοπίζονται 129 παραδοσιακοί οικισμοί που καλύπτουν το 2,2% της έκτασης, ενώ στα Δωδεκάνησα 29 οικισμοί με ποσοστό 1,01%.

Αντίστοιχα, οι μη παραδοσιακοί οικισμοί φτάνουν τους 151 στις Κυκλάδες και 88 στα Δωδεκάνησα.

Εκτός σχεδίου δόμηση – Τα νησιά που πιέζονται

Η ανάλυση των δομημένων επιφανειών με στοιχεία από το πρόγραμμα Corepnicus δείχνει ότι η εκτός σχεδίου δόμηση αποτελεί κοινό φαινόμενο, με υψηλά ποσοστά σε πολλά νησιά:

- Μύκονος: 89% εκτός
- Πάρος: 60% εκτός
- Νάξος: 48% εκτός
- Πάτμος: 86% εκτός
- Άνδρος: 53% εκτός
- Ρόδος: 46% εκτός
- Κως: 52% εκτός

Η τουριστική ανάπτυξη και η διάδοση δεύτερων κατοικιών αποτελούν βασικούς παράγοντες που εντείνουν την πίεση στο νησιωτικό τοπίο.

Επαφή δόμησης – πολιτιστικών ζωνών

Τα δεδομένα αποκαλύπτουν ότι η εκτός σχεδίου δόμηση απειλεί άμεσα περιοχές αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος:

- Μύκονος: επηρεάζεται το 88% των ιστορικών περιοχών και το 99,7% των αρχαιολογικών ζωνών
- Νάξος: 86%
- Σαντορίνη: 80%

- Ρόδος: 53%

Η συσχέτιση ανάμεσα στη δόμηση και την επίδραση στην πολιτιστική κληρονομιά φτάνει το 0,774 (συντελεστής Pearson), δείχνοντας σαφή θετική σχέση – όσο αυξάνεται η δόμηση, τόσο αυξάνεται και η επαφή με τις ζώνες προστασίας.

Συμπεράσματα και προτάσεις

Η μελέτη επισημαίνει ότι, παρότι το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι επαρκές, η εφαρμογή του στην πράξη παραμένει ελλιπής.

Τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και τα Τοπικά Χωρικά καλύπτουν περιορισμένες εκτάσεις, ενώ οι Ζώνες Ελέγχου Οικιστικής Ανάπτυξης (ΖΕΟΑ) δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς.

Οι ερευνητές προτείνουν:

- Ενίσχυση του χωρικού σχεδιασμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίου Χωρικού Σχεδιασμού με στόχο τη συνεχή παρακολούθηση των πιέσεων και την ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο.

Η μελέτη παρέχει ένα πλήρες εργαλείο πολιτικής για την ορθολογική διαχείριση της ανάπτυξης, τη διατήρηση του πολιτιστικού πλούτου και την εξισορρόπηση της σχέσης τουρισμού – κληρονομιάς στα νησιά του Αιγαίου.